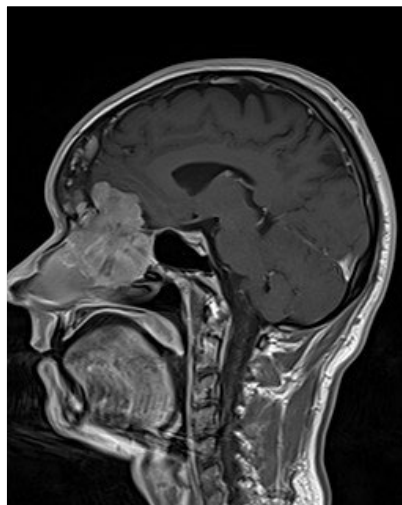

Chirurgia podstawy czaszki – problem interdyscyplinarny

Jedną z najbardziej dynamicznie rozwijających się gałęzi chirurgii stała się chirurgia podstawy czaszki. Jej rozwój wymuszony jest coraz większym zapotrzebowaniem i rosnącą liczbą pacjentów dotkniętych schorzeniami rozwijającymi się na pograniczu dwóch specjalizacji – neurochirurgii i otolaryngologii. Okolice anatomiczne, które stanowią kres działań terapeutycznych jednej ze specjalizacji okazały się początkiem regionu działań drugiej. Podstawa przedniego dołu czaszki jest skomplikowaną okolicą anatomiczną ograniczoną od dołu stropem jamą nosa, zatok sitowych i klinowych. Procesy patologiczne (złośliwe i łagodne), zmiany pourazowe rozwijające się w tych okolicach mogą niszczyć kostną barierę odgraniczającą je od centralnego układu nerwowego. Z drugiej strony to tędy niejednokrotnie wiedzie najprostsza droga dojścia chirurgicznego, między innymi do przysadki mózgowej, opuszki węchowej i nerwów wzrokowych wraz z ich skrzyżowaniem.

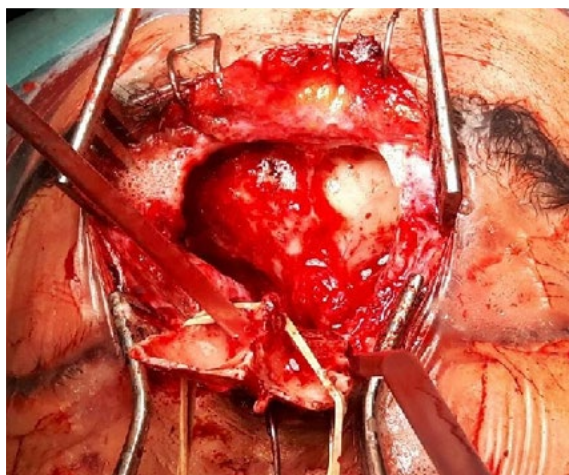
Stworzenie zespołu klinicznego, w skład którego wchodzi neurochirurg (prof. P. Słoniewski) i otolaryngolog (dr hab. A. Skorek) pozwoliło na przeprowadzanie z powodzeniem zabiegów chirurgicznych w tej okolicy. Owocem tej współpracy jest przede wszystkim podniesienie bezpieczeństwa zabiegu dla chorego. Dotychczas zoperowano 6 chorych (2 z nowotworami złośliwymi i 4 z nowotworami niezłośliwymi), u których resekowano podstawę przedniego dołu czaszki (struktury kostne i oponę mózgową) wraz z guzem, a następnie odtworzono trwałą i szczelną barierę oddzielającą wewnątrz czaszki od jamy nosa. W trakcie zabiegu korzystano z najnowocześniejszych urządzeń stanowiących wyposażenie sali operacyjnej: neuronawigacji oraz połączonego z nią mikroskopu operacyjnego. Doszczędność zabiegu potwierdzono badaniem histologicznym. Zabiegi

Ryc. 2. Chory, lat 46. Badanie MRI głowy. Rozległy guz obejmujący jamę nosa, penetrujący przez podstawę przedniego dołu czaszki do jej wnętrza

rozpoczynano od wykonania skórniego cięcia zewnętrznego u podstawy nosa, następnie uruchamiano i reponowano cały szkielet kostny nosa zewnętrznego i w ten sposób odsłaniano podstawę czaszki od okolicy czołowo-podstawnej obustronnie (Ryc. 1).

Jednym z operowanych był 46-letni chory z rozległym nowotworem złośliwym (gruczolakorakiem) wywodzącym się z zatok sitowych naciekającym podstawę czaszki i wrastającym do przedniego dołu czaszki (Ryc. 2). Zabieg przeprowadzono w zespole otolaryngologiczno/neurochirurgicznym usuwając guz zarówno z zatok przynosowych, jak i z wnętrza czaszki. Największym wyzwaniem było szczelne odtworzenie podstawy czaszki. Ze względu na wielkość

Ryc. 1. Chory, lat 54. Rak płaskonabłonkowy zatok sitowych. Obraz śródoperacyjny. Zreponowana kość nosowa z odsłonięciem okolicy czołowo-podstawnej

Ryc. 3. Ten sam chory. Badanie TK. Obraz po zabiegu. Widoczna łoża pooperacyjna oraz odtworzona podstawa czaszki

ubytku u chorego zastosowano technikę wielowarstwowego odtworzenia tej struktury z użyciem zarówno materiałów autogennych – powięzi, tkanki tłuszczowej, jak i craniofixu oraz kleju tkankowego (Ryc. 3). Zabieg trwał 4 godziny, zaś pobyt chorego w szpitalu 6 dni. Pacjent po przebyciu uzupełniającej radioterapii znajduje się pod opieką Poradni Onkologiczno-Laryngologicznej oraz Neurochirurgicznej. Nie obserwuje się cech wznowy nowotworu.

Nieco odmienny sposób terapii zastosowano u 36-letniej chorej z rozległym kostniakiem wywodzącym się z pogranicza zatok czołowej i sitowej. Olbrzymi guz przemieszczał (nie naciekał) podstawę przedniego dołu czaszki i nie penetrował do mózgu (Ryc. 4). Największą trudnością było doświetlenie usunięcia guza z jednoczesnym zachowaniem bariery oddzielającej mózg od jamy nosa i zatok przynosowych. Udało się to dzięki zastosowaniu neuronawigacji. Cały zabieg przeprowadzono z użyciem mikroskopu operacyjnego oraz mikronarzędzi. W trakcie zabiegu i po nim nie obserwowano płynotoku nosowego.

Dodatkowo zespół neurochirurgiczno/otolaryngologiczny przeprowadził 4 zabiegi w trakcie których dokonywano operacji podstawy czaszki wewnątrznosowo z użyciem zestawu endoskopowego wraz z torem wizyjnym. Pionierskim zabiegiem wykonanym tą metodą było przezklinowe usunięcie torbieli kieszonki Rathkego. Ponadto operowano guzy

Ryc. 4. Chora, lat 36. Badanie TK. Kostniak zatok czołowej i sitowej przemieszczający struktury kostne podstawy czaszki

przysadki oraz zamykano pourazowe wycieki płynu mózgowo-rdzeniowego.

Dzięki interdyscyplinarnej współpracy w ramach naszego szpitala dołączyliśmy do grona kilku ośrodków w kraju leczących z powodzeniem procesy patologiczne pogranicza nosowo-zatokowo-mózgowego.

dr hab. Andrzej Skorek,
Katedra i Klinika Otolaryngologii,
prof. Paweł Słoniewski,
Katedra i Klinika Neurochirurgii

XII Piknik na Zdrowie

Już po raz dwunasty Gdański Uniwersytet Medyczny będzie gospodarzem i organizatorem Pikniku na Zdrowie. Impreza odbędzie się 10 czerwca 2017 r., tym razem na parking przy Atheneum Gedanense Novum. W tym roku nasza impreza będzie miała nieco inny charakter. Będzie nastawiona przede wszystkim na tematykę chorób cywilizacyjnych. Będziemy zachęcać naszych gości do badań profilaktycznych, aktywności fizycznej i zdrowego odżywiania się. Postaramy się, by rozmowom, specjalistycznym prezentacjom i badaniom towarzyszyły pokazy aerobiku, tańca, ratownictwa medycznego, konkursy i inne liczne atrakcje. Zależy nam, by badania profilaktyczne (np. pomiar glukozy i cholesterolu we krwi) były wykonywane w jednym punkcie, a nie jak dotąd w kilku.

Nie zabraknie też zdrowych przekąsek i napojów. Serdecznie zapraszamy do udziału w naszym wspólnym przedsięwzięciu przede wszystkim jednostki Uczelni nastawione na profilaktykę zdrowia. Sukces Pikniku zależy w dużej mierze od Państwa zaangażowania. Z naszej strony mogą liczyć Państwo na pomoc w po-

szukiwaniu niezbędnych środków dla jej zorganizowania. Uprzejmie prosimy o wyznaczenie osoby, która będzie koordynowała przygotowania do Pikniku z ramienia Państwa jednostki i o wypełnienie formularza, który znajdą Państwo pod adresem <https://extranet.gumed.edu.pl/page.php/319845/>. Wypełnione zgłoszenie proszę wysłać na adres jswierczynska@gumed.edu.pl do 28 lutego br. Więcej informacji na temat akcji i galeria zdjęć z poprzednich edycji dostępne są na stronie www.pikniknazdrowie.gumed.edu.pl.

Jolanta Świerczyńska-Krok,
Sekcja Informacji i Promocji

